

‘OKU
FOLOFOLA
‘A E
TOKOTAHA
FAKATUPU

"Ko e 'Otua, 'aia na'e folofola 'i mu'a 'i he ngaahi kuonga kehekehe mo e ngaahi anga kehekehe ki he ngaahi tamai 'i he kau palōfita, Kuo ne folofola 'i he ngaahi 'aho ki mui ni kiate kitautolu 'i hono 'Alo, 'aia kuo ne tu'utu'uni ke 'a'ana 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia ne ne ngaahi ai foki 'ae ngaahi maama; ." (Hepelū 1:1-2)

Kuo ke lea hangatonu nai ki he 'Otua? Kuo ke lava nai 'o fanongo ki He'ene folofola? Ko e tali, 'oku mahino, ko e: "Ikai."

Te tau toki lava pe 'o lea ki he 'Otua 'i ha ngaahi founa 'oku 'ikai fakahangatonu (lotu, Tohi Tapu, kau palofita, ...)

Ko e ha 'a e 'uhinga 'oku 'ikai ke tau lava ai 'o lea hangatonu ki he 'Otua? Kuo pehe ma'u pe ia? Te tau lava nai 'o fai ia?

1

Na'e anga - fēfē 'a e mu'aki fetu'utaki 'a e 'Otuá mo e fa'ahinga 'o e tangatá

2

Na'e anga - fēfē hono ta'ofi 'e he fa'ahinga 'o e tangatá 'a e fetu'utaki mo e 'Otua?

3

Na'e anga - fēfē 'a e feinga 'a e 'Otuá ke toe fakafoki mai 'a e fetu'utakí?

4

Ko e ha 'oku 'ikai ke tau lava ai 'o fetu'utaki hangatonu mo e 'Otua he taimi ni?

5

'E lava fefe ke tau fetu'utaki mo e 'Otua he 'aho ni?

NA'E ANGA - FĒFĒ 'A E MU'AKI FETU'UTAKI 'A E 'OTUÁ MO E FA'AHINGA 'O E TANGATA
"Pea na'e fekau 'e Sihova ko e 'Otua ki he tangata, 'o pehē, "E ngofua 'a ho'o kai mei he 'akau kotoa pē
'oe ngoue," (Senesi 2:16)

'I he kamata'anga, na'e fakatupu 'e he 'Otua 'a e mamani ke nofo'i 'e he fa'ahinga 'o e tangata (Isaia 45:18)
'I he maau 'a e me'a kotoa pe, na'a ne fakatupu 'a 'Atama mei he efu 'o e kelekele (Senesi 2:4-7)
'I he 'aho tatau pe, na'a ne fakatupu 'a 'Ivi mei he taha 'o e ngaahi hui vakavaka 'o 'Atama (Senesi 2:18, 21-22)
Kuo kakato 'eni 'a e fa'ahinga 'o e tangata pea mateuteu ke nofo'i 'a e mamani fo'ou (Senesi 1:27)

NA'E ANGA - FĒFĒ 'A E MU'AKI FETU'UTAKI 'A E 'OTUÁ MO E FA'AHINGA 'O E TANGATA

"Pea na'e fekau 'e Sihova ko e 'Otua ki he tangata, 'o pehē, "'E ngofua 'a ho'o kai mei he 'akau kotoa pē 'oe ngoue," (Senesi 2:16)

Lolotonga 'a e ngaue ko 'eni, na'e lahi 'a e fetu'utaki 'i he vaha'a 'o e 'Otua mo 'Atama:

- Na'a ne 'oange kiate ia ha ngaahi fakahinohino fekau'aki mo e ngaue ke ne fai 'i 'Iteni (Senesi 2:15).
- Na'a ne fakamahino'i hono ngaahi fakangatangata (Senesi 2:16-17).
- Na'a ne kole ange ke ne fakahingoa 'a e fanga monumanu (Senesi 2:19).
- Na'a ne fakafe'iloaki ia kia 'Ivi, pea fakataha'i kinaua 'i he mali (Senesi 2:22-24).

NA'E ANGA - FEFĒ 'A E MU'AKI FETU'UTAKI 'A E 'OTUA MO E FA'AHINGA 'O E TANGATA

"Pea na'e fekau 'e Sihova ko e 'Otua ki he tangata, 'o pehē, "E ngofua 'a ho'o kai mei he 'akau kotoa pē 'oe ngoue," (Senesi 2:16)

Na'e fakahinohino'i 'e he 'Otua 'a 'Atama mo 'Ivi 'i he founga 'oku totonu ke na fai mo e me'a 'oku totonu ke na kai (Senesi 1:28-29).

Na'a Ne fakatupu kinautolu ko ha kakai fakasosiale, mo e malava ke fetu'utaki, 'o 'ikai ngata pe 'iate kinautolu, ka mo e kakai kehe (hange ko 'eni, ko e kau 'angelo).

Na'a ne fokotu'u leva 'a e 'aho hono fitu ke na lava 'o fiefia 'i he'ena feohi 'i he 'aho ko ia.

Talu mei he momeniti ko ia, na'a ne fakataha mo kinautolu 'i he 'aho kotoa pe 'i he mokomoko 'o e 'aho (Senesi 3:8).

NA'E ANGA FEFE HONO TA'OFI 'E HE FA'AHINGA 'O E TANGATA 'A E FETU'UTAKI MO E 'OTUA?

"Pea pehē 'e ia, "Na'aku fanongo ki ho le'o 'i he ngoue, pea na'aku manavahē, koe'uhi kuo u telefua; pea u toitoi ai."" (Senesi 3:10)

Na'e fakatupu 'a 'Atama mo 'Ivi mo e malava ke na fili tau'atina. Koe'uhi ke na lava 'o faka'aonga'i 'a e tau'atina ko ia, na'e foaki 'e he 'Otua 'a e me'a kotoa pe kiate kinaua, ka na'a ne fakatatali ha fu'u 'akau ma'ana (Senesi 2:16-17).

'I he fu'u 'akau tatau pe, na'e fakapulī 'a e tokotaha fakatauele ko ha ngata mo fakangalingali 'oku ne fie ma'u 'a e lelei 'a 'Atama mo 'Ivi, 'o ne tala kiate kinautolu ha ngaahi loi hokohoko ('a ia na'e 'ave 'e 'Ivi kia 'Atama): 'oku mo ta'e-fa'a-mate ("he 'ikai te mo mate"); te mo hoko ko e ngaahi 'otua ("te ke hange ko e 'Otua"); 'oku fufuu'i 'e he 'Otua 'a e mo'oni meiate koe ("Oku 'afio'i ia 'e he 'Otua...") (Senesi 3:1-5).

'I he'ene sai'ia 'i he fakaofa 'o e fua'i 'akau tapu, na'e kai ai 'a 'Ivi pea fakatauele'i 'a 'Atama, 'a ia na'a ne kai foki mo ia (Senesi 3:6).

'I he momeniti ko ia, na'e mole atu 'a e pulupulu 'o e naunau na'a ne 'ufi'ufi kinautolu; na'a nau 'ilo'i 'enau telefua; pea na'a nau kumi ha ngaahi founa ke fufuu'i 'aki 'enau fehalaaki (Senesi 3:7).

Ko e tali kovi hono hoko ko 'enau ongo'i halaia 'i he'enau talangata'a 'o 'ikai ke nau toe fie fetu'utaki mo e 'Otua (Senesi 3:8).

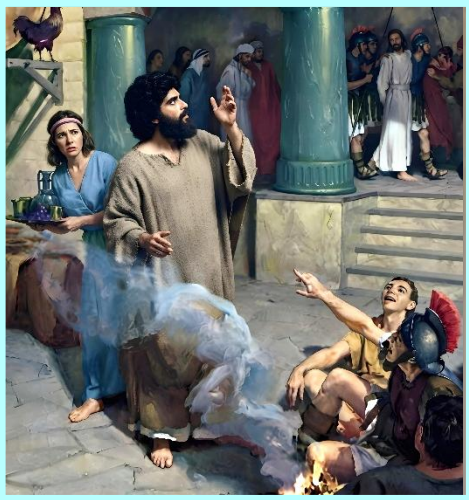

NA'E ANGA - FĒFĒ 'A E FEINGA 'A E 'OTUÁ KE TOE FAKAFOKI MAI 'A E FETU'UTAKÍ?

"Pea na'e ui 'e Sihova ko e 'Otua kia 'Atama, 'o ne pehē kiate ia, "Oku ke 'i fē?" (Senesi 3:9)

'I hono 'afio'i kuo faiangahala 'a 'Atama mo 'Ivi, na'e ha'u 'a e 'Otua—'o hange ko 'ene angamaheni—kiate kinaua ke talanoa kiate kinaua. Ko e fuofua taimi 'eni, na'e 'ikai ke fiefia 'a e 'Otua ke fakafetaulaki kiate ia, ka na'e pau ke ui kinaua 'e he 'Otua ke na fe'iloaki mo ia (Senesi 3:8-9). Neongo na'e 'ikai ke nau fie fetu'utaki mo e 'Otua, ka na'e fie fetu'utaki 'a e 'Otua mo kinautolu. Na'e 'ikai ke ne faka'ehi'ehi mei he feohi 'a e angahala, ka na'a ne fehanganagai mo ia mo 'ene angahala, 'o fekumi ki he'ene fakatomala (Senesi 3:10-11).

Hili ha ngaahi senituli mei ai, na'e 'afio mai 'a e 'Otua 'aki hono fofonga ki ha tokotaha angahala 'e taha ke ma'u 'ene fakatomala: ko Pita (Luke 22:61-62).

Na'e kamata ke fakatonuhia'i kinaua 'e 'Atama mo 'Ivi 'i he 'ao 'o e 'Otua mo tukuaki'i e ni'ihiki he 'i he'ena maumafono (Senesi 3:12-13).

'I he 'aho ni, 'oku tau muimui 'i he ngaahi sipinga tatau. 'Oku tau pikitai ki he angahala mo feinga ke fakatonuhia'i kitautolu. Neongo 'oku "pipiki" 'a e angahala kiate kitautolu, ka 'oku kei fie ma'u pe 'e he 'Otua ke toe fakafoki mai kitautolu, pea 'oku Ne ui kitautolu: "Ha'u kiate au" ('Isaia 55:3).

KO E HA 'OKU 'IKAI KE TAU LAVA AI 'O FETU'UTAKI HANGATONU MO E 'OTUA HE TAIMI NI?

"Pea na'a ne kapusi ai 'ae tangata pea ne tuku ki he potu hahake 'oe ngoue 'o 'Iteni, 'ae selupimi, mo e heletā ulo, 'aia na'e foli fakatakamilo, ke le'ohi 'ae hala 'oe 'akau 'oe mo'ui." (Senesi 3:24)

Na'e fakaha 'e he 'Otua ki he ongome'a faiangahala 'a e ngaahi nunu'a 'o 'ena angahala, 'a ia na'e kau ai 'a e 'ikai malava ke toe lea hangatonu ki he 'Otua hili 'ena kapusi mei 'Iteni (Senesi 3:16-24).

Ngaahi nunu'a ki he:

Ivi

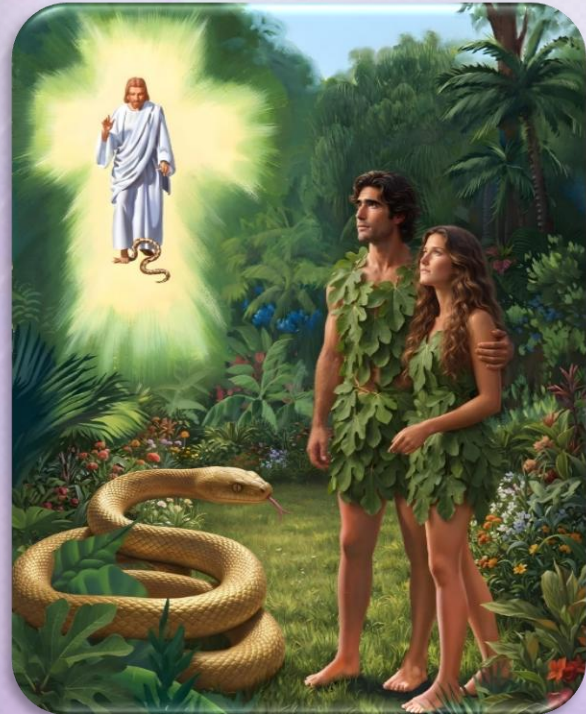
- amahi lolotonga e fa'ele
- Mole 'a e tu'unga tatau mo 'Atama

Atama

- gaue malohi
- To 'o e me'akai

Kotoa

- Mate
- Mavahe mei he 'Otua

Kimu'a pea fakaha mai 'e he 'Otua 'a e ngaahi nunu'a 'o e angahala, na'e 'oange 'e he 'Otua kiate kinautolu 'a e founa ke fakalelei'i 'aki: 'e fakangata 'e ha hako 'o 'Ivi 'a e malohi 'o e tevolo pea fakafoki mai 'a e fa'ahinga 'o e tangata (Senesi 3:15). Na'e fakaha mai 'e he 'Otua 'o fakafou 'i he kau palofita 'a e founa 'e fakahoko ai 'a e huhu'i: Na'e hoko tonu 'a e 'Otua ko ha sino, na'a ne kataki'i 'a e mate koe'uhi ko 'etau ngaahi angahala, toetu'u, pea foaki mai kiate kinautolu 'a e mo'ui ta'engata ('Isaia 9:6; 53:6, 10-11). 'I he hoko pe 'a e angahala, na'e pehe pe mo e tala'ofa 'o ha Fakamo'ui.

‘E LAVA FEFE KE TAU FETU‘UTAKI MO E ‘OTUA HE ‘AHO NI?

“Pea ‘oku pehē, ‘E foha ‘oe tangata, kuo u tuku koe ko e le‘o ki he fale ‘o
‘Isileli; ko ia te ke fanongo ki he folofola mei hoku fofonga, pea ke valoki‘i
‘akinautolu meiate au..”

(‘Isikeli 33:7)

Ke fetu‘utaki mo kitautolu he ‘aho ni, kuo tohi ‘e he ‘Otua ha
"tohi ma‘u‘anga tokoni" ‘e ua: Fakatupu, mo e Tohi Tapu (Loma
1:20; 2 Timote 3:15).

Neongo ‘oku lea mai ‘a e Fakatupu kiate kitautolu ‘o kau ki he
Tupu‘anga, ka ‘oku ‘uli‘i lahi ia ‘e he angahala. Ka ‘oku ‘i he Tohi
Tapu ‘a e ngaahi fakahinohino mahino mo fakahangatonu, na‘e
‘omai ‘e he kau palofita na‘a nau ma‘u ‘a e ngaahi popoaki mei
he ‘Otua. ‘Oku tau toe ma‘u foki ‘i he Tohi Tapu ‘a e fakaha
haohaoa taha ‘o e ‘Otua ‘i he mo‘ui mo e ngaue fakafaifekau ‘a
Sisuu (Hepelu 1:1-2).

‘Oku tau ‘ilo‘i ai pe ko hai kitautolu, feitu‘u ‘oku tau ha‘u mei ai,
mo e feitu‘u ‘oku tau ‘alu ki ai. ‘Oku tau ma‘u ai ‘a e taumu‘a ‘a
e ‘Otua ki he‘etau mo‘ui.

‘Ikai ngata ai, ‘oku fetu‘utaki mai ‘a e ‘Otua mo kitautolu ‘i he
lotu (Saame 5:2); kau ‘angelo (Ngaue 8:26); kau palofita (Sioeli
2:28); kae tautaitefito ki he Laumalie Ma‘oni‘oni (Sione 14:26).

“Na’e pau ke ‘i ai ha fengaue‘aki ‘i he vaha‘a ‘o e tangata mo e ‘Otua. Ka na’e fakafe‘atungia‘i lahi ‘a e palani ko ‘eni ‘e he maumaufono ‘a ‘Atama. Na’e tataki ia ‘e Setane ki he angahala, pea na’e ‘ikai ke fetu‘utaki ‘a e ‘Eiki mo ia hili ‘ene faiangahala ‘o hange ko ia na’a ne fai ‘i he taimi na’e ‘ikai ha‘ane angahala.

Hili e hinga na’e hoko ‘a Kalaisi ko e faiako ‘a ‘Atama. Na’a ne ngaue ‘o fetongi ‘a e ‘Otua ki he fa‘ahinga ‘o e tangata, ‘o fakahaofi ‘a e matakali mei he mate he taimi pe ko ia. Na’a Ne to‘o kiate ia ‘a e lakanga ko e fakalaloa. Na’e ‘oange kia ‘Atama mo ‘Ivi ha ‘ahi‘ahi‘anga ke na foki ai ki he‘ena mateaki, pea na’e tali kotoa hona hako ‘i he palani ko ‘eni.

Ka ne ta‘e‘oua ‘a e fakalelei ‘a e ‘Alo ‘o e ‘Otua na’e ‘ikai mei lava ke fai ha fetu‘utaki ‘o e tapuaki pe fakamo‘ui mei he ‘Otua ki he tangata. Na’e meheka ‘a e ‘Otua ‘i he faka‘apa‘apa‘i ‘o ‘Ene fono. Na’e fakatupu ‘e he maumau‘i ‘o e fono ko ia ha fakamavahevahe‘i fakamanavahe ‘i he vaha‘a ‘o e ‘Otua mo e tangata. Na’e foaki kia ‘Atama ‘i he‘ene ta‘ehalaia ‘a e fetu‘utaki, fakahangatonu, tau‘ataina, mo fiefia mo hono Tupu‘anga. Hili ‘ene maumaufono, na’e fetu‘utaki ‘a e ‘Otua ki he tangata ‘o fakafou ‘ia Kalaisi mo e kau ‘angelo.”

FAKAMATALA FAKALAHĪ: PIOKALAFI ‘O ELLEN G. WHITE

Na‘e fa‘ele‘i ‘a ‘Eleni Kouli mo ‘Ilisapeti Hamoni, ko e si‘isi‘i taha ia ‘i he fanau ‘e toko valu ‘a ‘Iunisi mo Lopeti Hamoni, ‘i he ‘aho 26 ‘o Novema 1827 ‘i Kohami, Meini, USA.

Hili ha taimi nounou mei ai na‘e hiki ‘a e famili ki Portland, ko ha kolo lahi ‘i Maine, ke fakalahi ‘enau pisinisi ngaohi tataa.

‘I he ta‘u hiva ‘a ‘Eleni, na‘e tolo ia ‘e hano kaunga ako ‘o lavea lahi hono mata. Na‘e tu‘uloa ‘ene lavea ‘o fakamalohi‘i ia ke nofo mei he ako pea fakangatangata ai ‘ene mo‘ui fakasosiale.

Na‘e tali ‘e he famili ‘a e ngaahi akonaki ‘a Viliami Mila, pea na‘e papitaiso ‘a ‘Eleni ki he siasi Metotisi ‘i he 1842.

Ka na‘e ongo‘i mole ‘a ‘Eleni, pea na‘a ne tui ‘oku ‘ikai taau ke fakamo‘ui, kae ‘oua kuo tokoni‘i ia ‘e Faifekau Levi Stockman ke mahino kiate ia ‘a e ‘ofa mo‘oni ‘a e ‘Otua.

Talu mei he momeniti ko iá, na‘á ne ‘ofa lahi ai kia Sīsū pea tauhi kiate ia ‘i he toenga ‘o ‘ene mo‘uí.

